

Nationalspråksnämnden 10.05.2023 § 17

§ 17

Behandling av utkastet till samarbetsavtalet för tvåspråkiga social- och hälsovårdstjänster enligt 39 § i Lag om ordnande av social- och hälsovård 612/2021

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Öberg Benita

Beslutsförslag

Serviceinjedirektör, social- och hälsovårdens serviceproduktion, tjänster på svenska Öberg Benita

Nationalspråksnämnden beslutar att ge som sitt utlåtande att föreslå för välfärdsområdesstyrelsen och vidare till välfärdsområdesfullmäktige att välfärdsområdesfullmäktige beslutar

1. att godkänna bifogat ramavtal om det i § 39 i lagen om ordnande av social- och hälsovård avsedda avtalet om samarbete och arbetsfördelning mellan tvåspråkiga välfärdsområden samt att eventuella krav om förändringar eller korrigeringar från social- och hälsovårdsministeriet tas i beaktande före slutligt avtal godkänns, och
2. att separata serviceavtal uppgörs om specifika tjänster utgående från behov enligt bilagan till samarbetsavtalet och
3. att befullmäktiga välfärdsområdesdirektören att göra nödvändiga ändringar i samarbetsavtalet.

Behandling

En ny bilaga "Utkast till samarbetsavtal mellan tvåspråkiga välfärdsområden om svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster, daterat 9 maj 2023" samt "Utkast till bilagan för samarbetsavtalet mellan tvåspråkiga välfärdsområden, daterad 9 maj 2023" delades ut på bordet, som ersatte de med kallelsen utskickade bilagorna.

Behandlingen baserade sig på de bilagorna som delades ut på sammanträdet.

Under behandlingen ändrade föredragande Öberg sitt beslutsförslag avseende punkt 3 enligt följande:

"Punkt 3. i beslutsförslaget

"3. att befullmäktiga välfärdsområdesdirektören att göra nödvändiga ändringar i samarbetsavtalet."

ändras till (ny form)

"3. att befullmäktiga välfärdsområdesdirektören att göra behövliga preciseringar i samarbetsavtalet."

Därutöver ändrade föredragande Öberg sitt beslutsförslag enligt följande:

”Följande ny text läggs till som sista stycke i redogörelsen:

Situation den 10.5.2023 är att nio avtalsparters av sju organisationers tjänsteinnehavare för bifogat samarbetsavtalsutkast till behandling i nationalspråksnämnderna. Två avtalsparter (Helsingfors stad och Vanda-Kervo välfärdsområde) avtalsförhandlare har meddelat att de inte ännu kan ge slutlig åsikt angående avtalsutkastet.”

Ordföranden förklarade diskussionen avslutad.

Ordföranden frågade sammanträdet om föredragande Öbergs ändringsförslag kan godkännas enhälligt.

Nationalspråksnämnden godkände föredragarens ändrade beslutsförslag enhälligt.

Under behandlingen av detta ärende togs en sammanträdespaus kl. 18.09-18.16.

Beslut

Nationalspråksnämnden beslutar att ge som sitt utlåtande att föreslå för välfärdsområdesstyrelsen och vidare till välfärdsområdesfullmäktige att välfärdsområdesfullmäktige beslutar

1. att godkänna bifogat ramavtal om det i § 39 i lagen om ordnande av social- och hälsovård avsedda avtalet om samarbete och arbetsfördelning mellan tvåspråkiga välfärdsområden samt att eventuella krav om förändringar eller korrigeringar från social- och hälsovårdsministeriet tas i beaktande före slutligt avtal godkänns, och
2. att separata serviceavtal uppgörs om specifika tjänster utgående från behov enligt bilagan till samarbetsavtalet och
3. att befullmäktiga välfärdsområdesdirektören att göra behövliga preciseringar i samarbetsavtalet.

Redogörelse

Enligt 39 § i ordnandelagen ska de tvåspråkiga välfärdsområdena ingå ett samarbetsavtal för att garantera att de svenskspråkigas språkliga rättigheter tillgodoses inom social- och hälsovården. De organisationer som omfattas av bestämmelsen är Egentliga Finlands välfärdsområde (Varha), Östra Nylands välfärdsområde, Västra Nylands välfärdsområde, Mellersta Österbottens välfärdsområde, Österbottens välfärdsområde, Kymmenedalens välfärdsområde, Vanda-Kervo välfärdsområde, Helsingfors stad och HUS -sammanslutningen.

Varha har ansvaret för att samordna beredningen av samarbetsavtalet. Beredningen görs tillsammans med de tvåspråkiga välfärdsområdena och avtalet ska motsvara avsikten med ordnandelagens bestämmelse och också motsvara behoven hos de tvåspråkiga välfärdsområdena.

Välfrädsområdena ska höra social- och hälsovårdsministeriet innan välfrädsområdesfullmäktige i respektive välfrädsområde godkänner samarbetsavtalet. Statsrådet har rätt att besluta om samarbetsavtalet om välfrädsområdena inte når enighet om avtalet eller om avtalet inte täcker de tjänster som enligt författningen ska höra till avtalet. Hörande med social- och hälsovårdsministeriet var den 3.5.2023.

Samarbetsavtalet fokuserar på att man ska kunna förverkliga svenskspråkiga tjänster och svenskspråkigt expertstöd inom social- och hälsovården. Särskild uppmärksamhet ges åt de tjänster som tidigare har genomförts av Kårkulla samkommun.

I ordnandelagen stadgas att man ska avtala om arbetsfördelning och samarbete vid genomförandet av sådana tjänster på svenska, där det är nödvändigt för att se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses utifrån hur krävande uppgiften är, hur ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader uppgiften medför.

Dessutom ska man i samarbetsavtalet komma överens om arbetsfördelningen och samarbetet i fråga om sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska som det är ändamålsenligt att genomföra endast i en del av välfrädsområdena till följd av hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför.

Beredningen av samarbetsavtalet inleddes projektbaserat inom Varhas beredningsorganisation i januari 2022, med finansiering från social- och hälsovårdsministeriet. Mellan mars och september 2022 utförde Nordic Healthcare Group (senare NHG), i samarbete med Varha, en utredning där man kartlade de tvåspråkiga välfrädsområdenas behov och möjligheter att samarbeta sinsemellan i genomförandet av svenskspråkig tjänsteproduktion. Social- och hälsovårdsministeriet finansierade utredningen och slutrapporten kunde presenteras för organisationerna i slutet av november 2022.

NHG-utredningen baserade sig på en förfrågan som skickades till alla tvåspråkiga välfrädsområden. Också kompletterande intervjuer gjordes. Utredningen visade, att behovet och förståelsen för den egna svenskspråkiga tjänsteproduktionen i de flesta välfrädsområdena fortfarande var utspridd, vilket gjorde det utmanade att bedöma behovet av samarbete med andra. Rapporten visade också att de största möjligheterna till samarbete fanns inom expertstöd, rådgivning och vissa speciellt krävande tjänster, till exempel vissa boendetjänster. Vidare visade utredningen att tjänsternas geografiska närhet värderades högt.

En uppdaterad genomgång av tidigare utredning gjordes inom Västra Nylands välfrädsområde i början av april 2023. Resultaten av utredningen kommer till nytta vid utformningen av samarbetsavtalet för svenskspråkiga tjänster och ligger som grund för de tjänster som ska omfattas av samarbetsavtalet. I och med att det ännu är för tidigt att bedöma behovet av samarbete så följs detta med, utvärderas och uppdateras om behov föreligger.

Noteras bör, att samarbetsavtalet har en väsentlig koppling till de avtal om verksamheten, som har ingåtts på grund av Kårkulla samkommuns upplösning. I 56 § genomförandelagen stadgas om hur Kårkullas verksamhet, lokaler och personal ska överföras till välfrädsområdena. Dessa avtal gäller tills de tvåspråkiga välfrädsområdena senast den 1 september 2023 ingår samarbetsavtal om svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster och i samband med det ska parterna även komma överens om den verksamhet och de tjänster om vilka stadgas i 56 § genomförandelagen.

Avsikten är att samarbetsavtalet bereds så, att speciellt de tjänsterna beaktas i samarbetsavtalet, vilka nämns i bestämmelserna, under förutsättning att det uppnås konsensus om detta mellan välfärdsområdena. Utöver de tidigare Kårkulla-tjänsterna skulle då särskilt krävande tjänster inom missbrukarvård, tjänster inom dygnetruntvård inom barnpsykiatri, vissa barnskyddstjänster, andra tjänster för personer med funktionsnedsättning än tidigare nämnda, talterapi, sexualbrottsundersökningar och boendetjänster för äldre beröras.

Samarbetsavtalet är format som ett ramavtal under vilka de enskilda serviceavtalen står. Själva ramavtalet behandlas inom Västra Nylands välfärdsområde i nationalspråksnämnden, välfärdsområdesstyrelse och välfärdsområdesfullmäktige. Serviceavtalen sluts autonomt mellan de olika välfärdsområdena och innehållet styrs av behovet och de element som servicen kräver. Till samarbetsavtalet bifogas en bilaga ur vilken framgår vilka organisationer som kan erbjuda vilka svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster till andra organisationer eller som man eventuellt har behov av att köpa från andra välfärdsområden, utgående från fördelningen kategori A (fd. Kårkulla samkommuns tjänster) och kategori B (övriga tjänster).

Fullgörandet av samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena ska följas och utvärderas årligen. Detta sker både på operativ och beslutsfattande nivå.

På den operativa nivån ordnas det regelbundet ett möte som består av representanter för alla parter, vilket kallas Nätverksgruppen för samarbetsavtalet. Det ordnas möten åtminstone fyra gånger per år, två under vårterminen och två under höstterminen.

Nätverksgruppen för samarbetsavtalet för en uppdaterad förteckning över svenskspråkiga tjänster inom social- och hälsovården, gällande vilka parterna har identifierat ett behov av samarbete samt över de välfärdsområden som erbjuder tjänsterna.

Enligt 39 § 5 moment i ordnandelagen finns bestämmelser om nationalspråksnämndens skyldighet att lägga fram förslag om ändring av avtalet och följa hur avtalet fullgörs i 33 § i välfärdsområdeslagen. Enligt 33 § i välfärdsområdeslagen är nationalspråksnämndens uppgift att komma med förslag om innehållet i ett i 39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård avsett avtal om samarbetet och arbetsfördelningen mellan tvåspråkiga välfärdsområden, lämna utlåtande om avtalet till välfärdsområdesfullmäktige samt följa fullgörandet av avtalet.

Utkastet till samarbetsavtalet samt dess bilagor skickas ut till nämnden innan sammanträdet.

Situation den 10.5.2023 är att nio avtalsparter av sju organisationers tjänsteinnehavare för bifogat samarbetsavtalsutkast till behandling i nationalspråksnämnderna. Två avtalsparter (Helsingfors stad och Vanda-Kervo välfärdsområde) avtalsförhandlare har meddelat att de inte ännu kan ge slutlig åsikt angående avtalsutkastet.

Bilagor

- 1 Utkast till samarbetsavtal mellan tvåspråkiga välfärdsområden om svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster, daterat 9 maj 2023

- 2 Utkast till bilagan för samarbetsavtalet mellan tvåspråkiga välfärdsområden, daterad 9 maj 2023 / Luonnos kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen liitteeksi, päiväys 9.5.2023

Tilläggsmaterial

För kännedom

Beslutshistoria